

Allmän studieplan för utbildning på forskarnivå i arkeologi

Forskarutbildningsområde: Historiska studier

Studier enligt denna allmänna studieplan kan leda till följande examina:

Filosofie doktorexamen i arkeologi

Filosofie licentiatexamen i arkeologi

Södertörns högskola föreskriver följande med stöd av 6 kap. 26-27 §§ högskoleförordningen (1993:100).

1. Ämnesbeskrivning

Arkeologer studerar människan och hennes materiella kultur från äldsta tid fram till idag. Utifrån olika typer av materiella spår tolkar arkeologer hur det har varit att leva i olika tider och i olika kulturella sammanhang. Ämnet kombinerar empiri, teori och praktik, och lägger stor vikt på arkeologins roll i det omgivande samhället. Inom arkeologiämnet finns också det marinarkeologiska forskningsinstitutet MARIS, vilket ger en möjlighet att specialisera sig i marinarkeologi.

Arkeologi ingår i forskarutbildningsområdet Historiska studier som är ett humanistiskt område där samhälle, kultur och kulturarv studeras ur olika aspekter och med utgångspunkt i olika ämnestraditioner. Här finns en livaktig forskningsmiljö med en stor vetenskaplig bredd. Gemensamt för området är att det omfattar empiriska vetenskaper med fokusering på långa tidsperspektiv. Historiska studier innefattar fem humanistiska forskarutbildningsämnen: arkeologi, etnologi, historia, idéhistoria och religionsvetenskap.

2. Utbildningens mål

2.1. Doktorexamen

Doktorexamen uppnås enligt högskoleförordningen efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå och av dessa ska minst 120 högskolepoäng utgöras av en godkänd vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling). Inom arkeologi ska avhandlingen omfatta 180 högskolepoäng – se avsnitt 4.1.

Efter genomgången utbildning ska doktoranden ha förvärvat följande kunskaper och färdigheter för doktorexamen, i enlighet med examensordningen i högskoleförordningen:

Kunskap och förståelse

För doktorexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Övriga preciserade krav

- Forskning som bedrivs inom forskarskolan Baltic and East European Graduate School (BEEGS) ska ha anknytning till Östersjöregionen och/eller Östeuropa. På motsvarande sätt ska forskning som bedrivs inom andra forskarskolor eller forskningsprojekt ha anknytning till aktuella teman och fält inom dessa.

2.2. Licentiatexamen

Licentiatexamen uppnås enligt högskoleförordningen efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 120 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå och av dessa ska minst 60 högskolepoäng utgöras av en godkänd vetenskaplig uppsats. Inom arkeologi ska uppsatsen omfatta 60 högskolepoäng – se avsnitt 4.1.

Efter genomgången utbildning ska doktoranden ha förvärvat följande kunskaper och färdigheter för licentiatexamen, i enlighet med högskoleförordningens examensordning:

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Övriga preciserade krav

- Forskning som bedrivs inom forskarskolan Baltic and East European Graduate School (BEEGS) ska ha anknytning till Östersjöregionen och/eller Östeuropa. På motsvarande sätt ska forskning som bedrivs inom andra forskarskolor eller forskningsprojekt ha anknytning till aktuella teman och fält inom dessa.

3. Behörighet och urval

3.1. Allmänna bestämmelser

För att bli antagen till utbildning på forskarnivå krävs enligt högskoleförordningen att den sökande har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som högskolan föreskriver. Den sökande ska även bedömas ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att tillgodogöra sig utbildningen.

Behörigheten ska vara uppfylld vid sista ansökningsdag för utlyst doktorandplats.

3.2. Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå (enligt 7 kap. 39 § högskoleförordningen) har den som

1. avlagt en examen på avancerad nivå,
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Högskolan får för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl.

Beslut om att medge undantag fattas av Fakultetsnämnden eller det organ som nämnden har delegerat beslutsrätten om antagning till.

3.3. Särskild behörighet

Särskild behörighet har den som har som har kunskaper motsvarande minst 90 högskolepoäng i arkeologi eller i närliggande humanistiskt ämne, inklusive ett självständigt arbete om minst 15 högskolepoäng på avancerad nivå.

Förmåga att tillgodogöra sig vetenskapliga framställningar på engelska och behärska språk som krävs för avhandlingsarbetet är en förutsättning för att antas till utbildningen.

3.4. Urval

I enlighet med högskoleförordningen görs urval till utbildning på forskarnivå efter en bedömning av den sökandes förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Enligt högskolans föreskrifter är grund för urval följande: dokumenterade formella meriter, visad skicklighet vid ansökningstillfället i form av uppsatser och andra självständiga skriftliga vetenskapliga arbeten samt i förekommande fall föreslagen forskningsplan. För sökande som bedöms vara mest meriterade tillkommer intervju och referenstagning som grund för urval.

Eventuella bedömningsgrunder och förutsättningar som tillkommer för forskarskola eller forskningsprojekt ska framgå av annonstexten vid utlysning av doktorandplats.

Behöriga sökande (se avsnitt 3.1-3.3) ska i första hand rangordnas efter deras förmåga att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå, därefter provas övriga förutsättningar utifrån den gjorda rangordningen.

Att en sökande bedöms kunna få tidigare utbildning eller yrkesverksamhet tillgodoräknad för utbildningen får vid urval inte ge den sökande företräde framför andra sökande.

Jämställdhetsaspekten ska alltid beaktas. Vid likvärdiga meriter ska sökande av underrepresenterat kön, i relation till fördelningen bland forskarstuderande i forskarutbildningsämnet vid högskolan, ges företräde.

Bedömningsgrunder som tillämpas vid urval:

- Den sökandes formella meriter: examensbevis/kursbevis, betyg och intyg.
- Den sökandes skicklighet med avseende på
 - ämneskunskaper
 - kunskaper i vetenskaplig teori och metod
 - analytisk förmåga.
- Den föreslagna forskningens kvalitet, genomförbarhet och relevans för forskarutbildningsämnet och -området samt i förekommande fall för forskarskola eller forskningsprojekt. För sökande till doktorandplatser som är anknutna till Baltic and East European Graduate School (BEEGS) gäller att forskningsplanen bedöms efter dess förankring i och relevans för forskarskolan.
- Förmåga att hålla givna tidsramar.
- Samarbetsförmåga. Den sökandes förmåga till samarbete bedöms utifrån referenser, intyg och intervjuer.

Vid bedömning tas även hänsyn till följande förutsättningar:

- om det finns adekvata handledarresurser
- om den planerade forskningen bedöms vara genomförbar inom ramen för tillgängliga finansiella resurser
- om den planerade forskningen bedöms vara genomförbar i forskningsetiskt hänseende.

4. Utbildningens innehåll och utformning

4.1. Allmänt

Utbildning på forskarnivå avslutas med doktorexamen, men kan avslutas med licentiatexamen om det har angivits i doktorandens antagningsbeslut eller på begäran av doktoranden.

Utbildning för doktorexamen i arkeologi omfattar 240 högskolepoäng, varav

- kurser motsvarande 60 högskolepoäng
- ett vetenskapligt avhandlingsarbete motsvarande 180 högskolepoäng.

Utbildning för licentiatexamen omfattar 120 högskolepoäng, varav

- kurser motsvarande 60 högskolepoäng
- en vetenskaplig uppsats motsvarande 60 högskolepoäng.

Doktoranden bedriver sitt forskningsarbete parallellt med kursbundna studier. I forskarutbildningen ingår även aktivt deltagande i forskningsmiljöns seminarieverksamhet.

Undervisningen sker huvudsakligen i form av kurser och handledning. I överenskommelse med handledare får doktoranden delta i undervisning och kunskapsprov vid annan institution eller annat lärosäte samt delta i internationella konferenser och kurser. Doktoranden ska erbjudas stöd för karriärplanering.

4.2.Handledning

Studerande på forskarnivå har rätt till handledning under motsvarande fyra års heltidsstudier för doktorsexamen och motsvarande två år för licentiatexamen. För varje doktorand ska minst två handledare utses. En av dem ska utses som huvudhandledare senast två månader efter påbörjad utbildning. Val av handledare sker efter samråd med doktoranden. En doktorand som begär det ska få byta handledare.

Handledare och doktorand ska ha regelbunden kontakt om hur studierna fortskrider och varje termin stämma av vad som åstadkommit i relation till den individuella studieplanen.

4.3. Individuell studieplan

Huvudhandledare och doktorand ska tillsammans upprätta en individuell studieplan för doktorandens forskarstudier som innehåller högskolans och doktorandens åtaganden samt en tidsplan för utbildningen. Studieplanen upprättas i samband med påbörjad anställning och beslutas enligt institutionens besluts- och delegationsordning senast fem månader efter doktorandens studiestart. Uppföljning och revidering av studieplanen ska göras en gång per år då avklarade utbildningsdelar och måluppfyllelse redovisas.

4.4. Kurser

Kurserna ges genom undervisning, inom eller utom lärosätet, eller som individuella läskurser. Alla kurser examineras av särskilt utsedd examinator inom eller utom lärosätet.

Enligt högskolans föreskrifter används något av betygen godkänt eller underkänt vid betygssättning.

De valbara och individuellt bestämda kurserna väljs i samråd med doktorandens huvudhandledare utifrån hur kurserna

- bidrar till att ett eller flera examensmål uppfylls, eller
- ger fördjupade kunskaper inom valda specialområden av relevans för avhandlingsarbetet, eller
- ingår som en del av en individuell karriärplanering, exempelvis kurs i högskolepedagogik.

Kurser för doktorsexamen

Obligatoriska områdesgemensamma kurser 15 högskolepoäng

- Historiska studier, 7,5 högskolepoäng
- Vetenskaplig teori och metod, 7,5 högskolepoäng

Obligatoriska ämnesspecifika kurser 30 högskolepoäng

- Individuell läskurs i arkeologi 1, 7,5 högskolepoäng
- Individuell läskurs i arkeologi 2, 7,5 högskolepoäng
- Individuell läskurs i arkeologi 3, 7,5 högskolepoäng
- Individuell läskurs i arkeologi 4, 7,5 högskolepoäng

Obligatorisk kurs för doktorander inom forskarskolan BEEGS

- Samtida forskning om Östersjöregionen och Östeuropa, 7,5 högskolepoäng

Obligatoriska kurser för doktorander inom övriga forskarskolor

- Kurser inom forskarskolan framgår av överenskommelsen mellan ingående lärosäten.

Valbara kurser, 15 högskolepoäng (för doktorand inom forskarskolan BEEGS 7,5 högskolepoäng)

Valbara kurser för doktorander inom övriga forskarskolor: antal högskolepoäng utgörs av de kurspoäng som kvarstår efter avräkning av obligatoriska kurser inom området, ämnet och forskarskolan.

Kurser för licentiatexamen

Obligatoriska områdesgemensamma kurser 15 högskolepoäng

- Historiska studier, 7,5 högskolepoäng
- Vetenskaplig teori och metod, 7,5 högskolepoäng

Obligatoriska ämnesspecifika kurser 30 högskolepoäng

- Individuell läskurs i arkeologi 1, 7,5 högskolepoäng
- Individuell läskurs i arkeologi 2, 7,5 högskolepoäng
- Individuell läskurs i arkeologi 3, 7,5 högskolepoäng
- Individuell läskurs i arkeologi 4, 7,5 högskolepoäng

Obligatorisk kurs för doktorander inom forskarskolan BEEGS

- Samtida forskning om Östersjöregionen och Östeuropa, 7,5 högskolepoäng

Obligatoriska kurser för doktorander inom övriga forskarskolor

- Kurser inom forskarskolan framgår av överenskommelsen mellan ingående lärosäten.

Valbara kurser, 15 högskolepoäng (för doktorand inom forskarskolan BEEGS
7,5 högskolepoäng)

Valbara kurser för doktorander inom övriga forskarskolor: antal högskolepoäng utgörs av de kurspoäng som kvarstår efter avräkning av obligatoriska kurser inom området, ämnet och forskarskolan.

4.5. Avhandling för doktorsexamen

Avhandlingen ska baseras på ett självständigt forskningsarbete och vara av betydelse för forskningen inom forskarutbildningsämnet. Den ska utformas som ett sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga artiklar som doktoranden har författat ensam eller med medförfattare, kompletterad med en sammanfattande diskussion (sammanläggningsavhandling).

Om hela eller delar av avhandlingen har författats tillsammans med medförfattare måste de individuella insatserna tydligt gå att särskilja vid examinationen.

Avhandlingens avsnitt behandlas fortlöpande under forskarutbildningen vid ämnets högre seminarier. Avhandlingsarbetet genomgår formell kollegial granskning vid minst tre tillfällen. Det rör sig om ett inledande seminarium, ett halvtidsseminarium samt ett slutseminarium med extern granskare.

Doktorsavhandlingen ska granskas av en extern opponent vid en offentlig disputation. Den bedöms av en särskilt utsedd betygsnämnd i enlighet med regler i högskoleförordningen samt högskolans lokala regelverk. Vid betygssättning tas hänsyn både till avhandlingens innehåll och till försvaret vid disputationen. Avhandlingen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd.

4.6. Uppsats för licentiatexamen

Uppsatsen ska baseras på ett självständigt forskningsarbete och vara av betydelse för forskningen inom forskarutbildningsämnet. Den ska utformas som en sammanhängande vetenskaplig uppsats eller som en sammanläggning av vetenskapliga artiklar som doktoranden har författat ensam eller med medförfattare, kompletterad med en sammanfattande diskussion.

Om hela eller delar av uppsatsen har författats tillsammans med medförfattare måste de individuella insatserna tydligt gå att särskilja vid examinationen.

Uppsatsens avsnitt behandlas fortlöpande under forskarutbildningen vid ämnets högre seminarier. Uppsatsarbetet genomgår formell kollegial granskning genom ett inledande seminarium och ett slutseminarium med extern granskare.

Licentiatuppsatsen ska granskas och försvaras offentligt. Former för licentiatuppsatsens framläggande anges i högskolans riktlinjer och i områdes- eller ämnesspecifika rutiner. Uppsatsen bedöms med något av betygen godkänd eller underkänd.

5. Övriga upplysningar

Ytterligare information om utbildning på forskarnivå och styrdokument för utbildningen finns på högskolans externa och interna webbplatser. Närmare upplysningar om forskarutbildningen på ämnesnivå kan lämnas av studierektor för forskarutbildning.

6. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna allmänna studieplan träder i kraft den 1 januari 2023. Tidigare studieplan upphör samtidigt att gälla för doktorander som antas efter detta datum.

Doktorander som antagits till utbildning på forskarnivå enligt en tidigare allmän studieplan har rätt att fullfölja utbildningen enligt denna eller begära att få övergå till ny allmän studieplan. Beslut om övergång till ny studieplan fattas av styrgruppen för Historiska studier efter kollegial beredning inom forskarutbildningsämnet samt i samråd med doktorandens huvudhandledare och studierektor för forskarutbildning. Övergången ska noteras i den individuella studieplanen.